

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Fjerde Afdeling)

19. november 2020*

»Præjudiciel forelæggelse – unionsborgerskab – artikel 21 TEUF – ret til at færdes og opholde sig frit på medlemsstaternes område – kriminalisering, der specifikt vedrører international bortførelse af mindreårige – restriktion – begrundelse – beskyttelse af barnet – proportionalitet«

I sag C-454/19,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Amtsgericht Heilbronn (byretten i Heilbronn, Tyskland) ved afgørelse af 11. juni 2019, indgået til Domstolen den 14. juni 2019, i straffesagen mod

ZW,

procesdeltager:

Staatsanwaltschaft Heilbronn,

har

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, M. Vilaras, og dommerne N. Piçarra, D. Šváby, S. Rodin og K. Jürimäe (refererende dommere),

generaladvokat: G. Hogan,

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

- ZW ved Rechtsanwalt M. Ehninger,
- den tyske regering ved J. Möller, M. Hellmann, U. Bartl og D. Klebs, som befuldmægtigede,
- Europa-Kommissionen ved E. Montaguti og M. Wilderspin, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 4. juni 2020,

afsagt følgende

* Processprog: tysk.

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 21 TEUF og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/38/EF af 29. april 2004 om unionsborgeres og deres familiemedlemmers ret til at færdes og opholde sig frit på medlemsstaternes område, om ændring af forordning (EØF) nr. 1612/68 og om ophævelse af direktiv 64/221/EØF, 68/360/EØF, 72/194/EØF, 73/148/EØF, 75/34/EØF, 75/35/EØF, 90/364/EØF, 90/365/EØF og 93/96/EØF (EUT 2004, L 158, s. 77, berigtiget i EUT 2004, L 229, s. 35).
- 2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en straffesag mod ZW for bortførelse af en mindreårig.

Retsforskrifter

Haagerkonventionen af 1980

- 3 Konventionen om de civile retlige virkninger af internationale barnebortførelser, der blev indgået i Haag den 25. oktober 1980 (herefter »Haagerkonventionen af 1980«), har i henhold til artikel 1, litra a), bl.a. til formål at »sikre en umiddelbar tilbagegivelse af børn, som er ulovligt bortført til eller tilbageholdt i en kontraherende stat«.
- 4 Konventionens artikel 12 og 13 fastsætter de regler, der finder anvendelse i tilfælde af ulovlig fjernelse eller tilbageholdelse af et barn med henblik på at sikre en umiddelbar tilbagegivelse af barnet.
- 5 Haagerkonventionen af 1980 trådte i kraft den 1. december 1983. Alle medlemsstaterne i Den Europæiske Union er kontraherende parter i konventionen.

EU-retten

- 6 Følgende er anført i 2., 17. og 21. betragtning til Rådets forordning (EF) nr. 2201/2003 af 27. november 2003 om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager og i sager vedrørende forældreansvar og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1347/2000 (EUT 2003, L 338, s. 1):

»(2) Det Europæiske Råd i Tammerfors støttede princippet om gensidig anerkendelse af retsafgørelser som hjørnesten i oprettelsen af et ægte retligt område og pegede på samværsretten som en prioritet.

[...]

(17) I tilfælde af ulovlig fjernelse eller tilbageholdelse af et barn bør tilbagegivelsen af barnet bringes i stand uden opsættelse, og med henblik herpå bør Haagerkonventionen af [...] 1980 fortsat anvendes som suppleret af bestemmelserne i denne forordning, særlig artikel 11. Retterne i den medlemsstat, som barnet ulovligt er blevet fjernet til, eller hvor barnet ulovligt tilbageholdes, bør kunne modsætte sig en tilbagegivelse i konkrete, behørigt begrundede tilfælde. En sådan afgørelse bør dog kunne erstattes af en senere afgørelse truffet af retten i den medlemsstat, hvor barnet havde sit sædvanlige opholdssted før den ulovlige fjernelse eller tilbageholdelse. Indebærer sidstnævnte retsafgørelse, at barnet skal gives tilbage, skal dette ske, uden at der må kræves nogen særlig procedure for anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelsen i den medlemsstat, hvor det fjernede eller tilbageholdte barn befinder sig.

[...]

(21) Anerkendelsen og fuldbyrdelsen af retsafgørelser truffet i en medlemsstat bør være baseret på princippet om gensidig tillid, og grundene til ikke-ankendelse bør begrænses til det nødvendige minimum.«

Tysk ret

- 7 § 25 i Strafgesetzbuch (straffeloven) med overskriften »Fastlæggelse af gerningsmanden« bestemmer:
- »1) Som gerningsmand straffes den, der selv eller ved hjælp af en anden har begået den strafbare handling.
- 2) Såfremt flere personer begår den strafbare handling i fællesskab, straffes de alle som gerningsmænd (medgerningsmænd).«
- 8 Straffelovens § 235 med overskriften »Bortførelse af mindreårige« bestemmer i stk. 1 og 2:
- »1) Med fængsel i indtil fem år eller med en bøde straffes den, som fjerner eller tilbageholder
1. en person under 18 år med vold eller ved trussel om vold eller ved list, eller
 2. et barn, uden at være barnets familiemedlem, fra dets forældre, den ene af forældrene, værgen eller ad hoc-værgen.
- 2) Samme straf finder anvendelse på den, der fjerner eller tilbageholder et barn fra forældrene, den ene forælder, værgen eller ad hoc-værgen
1. for at bringe det til udlandet, eller
 2. forhindrer forældrene, den ene forælder, værgen eller ad hoc-værgen i at have adgang til barnet i udlandet, efter at det er blevet bragt dertil eller er rejst dertil.«

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 9 ZW, som er rumænsk statsborger, er mor til AW, som er et mindreårigt barn født i Rumænien. ZW er separeret fra barnets far, der er rumænsk statsborger og bosiddende i Rumænien. I henhold til rumænsk ret har forældrene fælles forældremyndighed over barnet.
- 10 I 2009 flyttede ZW til Tyskland. Barnet sluttede sig efterfølgende til hende.
- 11 I marts 2013 blev barnet på grund af adfærdsforstyrrelser efter aftale med forældrene anbragt i en børne- og ungdomsinstitution.
- 12 Ved kendelse af 14. november 2014 afsagt af Amtsgericht Heilbronn (byretten i Heilbronn, Tyskland) blev retten til navnlig at bestemme barnets opholdssted frataget forældrene og i stedet overdraget til en værge i forbindelse med en delvis overdragelse af forældremyndigheden inden for rammerne af et såkaldt »ad hoc-værgemål« (*Ergänzungspflegschaft*). Efter flere mislykkede forsøg på at anbringe barnet på forskellige ungdomsinstitutioner, vendte barnet tilbage til ZW med værgens tilladelse.
- 13 Ved skrivelse af 3. august 2017 anmodede Jugendamt Heilbronn (ungdomsforsorgen i Heilbronn, Tyskland) om, at forældremyndigheden blev overdraget til ZW. Af ukendte årsager er dette endnu ikke sket.

- 14 I begyndelsen af december 2017 tog faderen barnet med til Rumænien, hvor de begge nu bor. ZW gav sit samtykke til denne fjernelse, uden at det dog er blevet fastslået, om dette samtykke kun vedrørte et enkelt besøg i juleperioden 2017 eller barnets varige tilbagevenden til Rumænien. Hverken Jugendamt Heilbronn (ungdomsforsorgen i Heilbronn) eller værgeren blev forinden underrettet om fjernelsen.
- 15 Efter at værgeren havde anmeldt barnets forældre som følge af denne fjernelse, blev der ved Amtsgericht Heilbronn (byretten i Heilbronn) rejst tiltale mod ZW for bortførelse af en mindreårig begået i fællesskab som omhandlet i bestemmelserne i straffelovens § 25, stk. 2, sammenholdt med § 235, stk. 2, nr. 2.
- 16 Den forelæggende ret er i tvivl om, hvorvidt straffelovens § 235 er forenelig med EU-retten. Anvendelsen af denne bestemmelse kan således for det første fremstå som en ubegrundet begrænsning af unionsborgernes frie bevægelighed. For det andet medfører denne bestemmelse en forskelsbehandling mellem tyske statsborgere og statsborgere fra andre medlemsstater, idet sidstnævnte behandles på samme måde som tredjelandstatsborgere. I denne henseende er kriminaliseringen i straffelovens § 235, stk. 2, nr. 2, der straffer internationale barnebortførelser hårdere end forhold, der er omfattet af denne lovs § 235, stk. 1, nr. 1, som straffer bortførelser af børn, som tilbageholdes på tysk område, og dette nr. 2 vil kunne være mere indgribende for unionsborgere, der er statsborgere i andre medlemsstater end Forbundsrepublikken Tyskland.
- 17 Endelig ønsker den forelæggende ret oplyst, om den i tilfælde af, at straffelovens § 235 er uforenelig med EU-retten, er forpligtet til at undlade at anvende denne bestemmelse i hovedsagen på grund af EU-rettens forrang.
- 18 På denne baggrund har den forelæggende ret besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »1) Skal den primære og/eller sekundære EU-ret, navnlig [direktiv 2004/38], som giver unionsborgere og deres familiemedlemmer en omfattende [ret] til at færdes og opholde sig frit på medlemsstaternes område, fortolkes således, at den også omfatter nationale straffebestemmelser?
- 2) Såfremt spørgsmålet besvares bekræftende: Er fortolkningen af den primære og/eller sekundære EU-ret til hinder for anvendelsen af en national straffebestemmelse, hvorefter det er strafbart at tilbageholde et barn fra dets værge i udlandet, når bestemmelsen ikke sondrer mellem, om det drejer sig om medlemsstater i Den Europæiske Union eller tredjelande?«

Om de præjudicielle spørgsmål

Om formaliteten

- 19 Den tyske regering har gjort gældende, at de præjudicielle spørgsmål ikke kan antages til realitetsbehandling, fordi de ikke er relevante for afgørelsen af tvisten i hovedsagen. Ifølge denne regering har de forhold, som ZW, der er den eneste tiltalte i hovedsagen, er tiltalt for, ikke nogen forbindelse med ZW's udøvelse af retten til fri bevægelighed, idet ZW hverken har forladt eller forsøgt at forlade det tyske område. For så vidt som den forelæggende rets tvivl med hensyn til foreneligheden af straffelovens § 235 med EU-retten er baseret på faktiske situationer, der forudsætter, at ZW flyttede til en anden medlemsstat, er den således baseret på hypotetiske betragtninger, som ikke har noget at gøre med tvisten i hovedsagen.

- 20 Det skal i denne henseende bemærkes, at det fremgår af fast retspraksis, at proceduren efter artikel 267 TEUF er et middel til samarbejde mellem Domstolen og de nationale retter, som giver Domstolen mulighed for at forsyne de nationale retter med de elementer vedrørende fortolkningen af EU-retten, som er nødvendige for, at de kan afgøre de for dem verserende tvister (dom af 6.9.2016, Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, præmis 18 og den deri nævnte retspraksis).
- 21 Inden for rammerne af dette samarbejde tilkommer det udelukkende den nationale ret, for hvilken en tvist er indbragt, og som har ansvaret for den retsafgørelse, der skal træffes, på grundlag af omstændighederne i den konkrete sag at vurdere, såvel om en præjudiciel afgørelse er nødvendig for, at den kan afsige dom, som relevansen af de spørgsmål, den forelægger Domstolen. Når de stillede spørgsmål vedrører fortolkningen af EU-retten, er Domstolen derfor principielt forpligtet til at træffe afgørelse herom (dom af 6.9.2016, Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, præmis 19 og den deri nævnte retspraksis).
- 22 Det følger heraf, at der gælder en formodning for, at de spørgsmål om EU-rettens fortolkning, som den nationale ret har forelagt på baggrund af de retlige og faktiske omstændigheder, som den har ansvaret for at fastlægge – og hvis rigtighed det ikke tilkommer Domstolen at efterprøve – er relevante. Domstolen kan kun afvise en anmodning fra en national ret, såfremt det klart fremgår, at den ønskede fortolkning af EU-retten savner enhver forbindelse med realiteten i hovedsagen eller dennes genstand, når problemet er hypotetisk, eller når Domstolen ikke råder over de faktiske og retlige oplysninger, som er nødvendige for, at den kan foretage en sagligt korrekt besvarelse af de stillede spørgsmål (dom af 6.9.2016, Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, præmis 20 og den deri nævnte retspraksis).
- 23 I denne henseende bemærkes, at en unionsborger som ZW, der er statsborger i en medlemsstat, og som har taget ophold i en anden medlemsstat, har gjort brug af sin ret til fri bevægelighed, således at hendes situation er omfattet af anvendelsesområdet for EU-retten (jf. i denne retning dom af 26.2.2015, Martens, C-359/13, EU:C:2015:118, præmis 22, og af 13.11.2018, Raugevicius, C-247/17, EU:C:2018:898, præmis 27 og den deri nævnte retspraksis).
- 24 For det andet fremgår det utvetydigt af de oplysninger, som den forelæggende ret har fremlagt, at straffelovens § 235, stk. 2, nr. 2, hvis forenelighed med EU-retten den forelæggende ret har rejst tvivl om, udgør retsgrundlaget for den strafforfølgning, der i hovedsagen er indledt mod ZW som medgerningsmand i forbindelse med den internationale bortførelse af hendes barn. Som det fremgår af denne doms præmis 16, har den forelæggende ret i denne henseende detaljeret redegjort for grundene til, at den finder, at en besvarelse af de præjudicielle spørgsmål er nødvendig for, at den kan træffe afgørelse i tvisten i hovedsagen.
- 25 Under disse omstændigheder fremgår det ikke klart, at den ønskede fortolkning af EU-retten savner enhver forbindelse med realiteten i hovedsagen eller dennes genstand. Følgelig kan anmodningen om en præjudiciel afgørelse antages til realitetsbehandling.

Om realiteten

- 26 Med de præjudicielle spørgsmål, som skal behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om EU-retten skal fortolkes således, at den er til hinder for anvendelsen af en medlemsstats lovgivning, hvorefter det forhold, at en forælder ikke overgiver sit barn, der befinder sig i en anden medlemsstat, til den udpegede værge, kan straffes, selv når der ikke er gjort brug af vold, trussel om vold eller list, mens det samme forhold, når barnet befinder sig på den første medlemsstats område, kun kan straffes, hvis der er gjort brug af vold, trussel om vold eller list.

Indledende bemærkninger

- 27 For så vidt som den forelæggende ret er i tvivl om, hvorvidt en straffebestemmelse er forenelig med EU-retten, bemærkes, at selv om straffelovgivningen og strafferetsplejereglerne principielt henhører under medlemsstaternes kompetence, følger det af fast retspraksis, at EU-retten fastsætter grænser for denne kompetence. De nationale strafferetlige bestemmelser må nemlig ikke indføre nogen forskelsbehandling over for personer, som efter EU-retten har krav på ligebehandling, eller gøre indskrænkninger i de grundlæggende friheder, som er sikret ved EU-retten (jf. i denne retning dom af 2.2.1989, Cowan, 186/87, EU:C:1989:47, præmis 19, og af 26.2.2019, Rimševičs og ECB mod Letland, C-202/18 og C-238/18, EU:C:2019:139, præmis 57). Når en sådan bestemmelse er uforenelig med ligebehandlingsprincippet eller en af de grundlæggende friheder, der er sikret ved EU-retten, tilkommer det den forelæggende ret, som inden for rammerne af sin kompetence skal anvende bestemmelserne i EU-retten og sikre den fulde virkning heraf, at undlade at anvende bestemmelsen (jf. i denne retning dom af 28.4.2011, El Dridi, C-61/11 PPU, EU:C:2011:268, præmis 61 og den deri nævnte retspraksis).
- 28 For så vidt som den forelæggende ret med sine spørgsmål ønsker en fortolkning af EU-retten uden at henvise til en specifik bestemmelse, skal det desuden bemærkes, at artikel 21 TEUF i overensstemmelse med Domstolens faste praksis ikke blot indebærer en ret til at færdes og opholde sig frit på medlemsstaternes område, men også et forbud mod enhver forskelsbehandling på grundlag af nationalitet (jf. i denne retning dom af 8.6.2017, Freitag, C-541/15, EU:C:2017:432, præmis 31 og den deri nævnte retspraksis).
- 29 De spørgsmål, som den forelæggende ret har stillet, skal derfor undersøges alene i forhold til denne bestemmelse.

Spørgsmålet, om der foreligger en begrænsning af unionsborgeres frie bevægelighed

- 30 Det bemærkes, at en national lovgivning, som stiller visse statsborgere i en EU-medlemsstat ringere, blot fordi de har gjort brug af deres ret til frit at færdes og tage ophold i en anden medlemsstat, udgør en begrænsning af de friheder, som ifølge artikel 21, stk. 1, TEUF tilkommer enhver unionsborger (jf. i denne retning dom af 14.10.2008, Grunkin og Paul, C-353/06, EU:C:2008:559, præmis 21, af 26.2.2015, Martens, C-359/13, EU:C:2015:118, præmis 25 og den deri nævnte retspraksis, og af 8.6.2017, Freitag, C-541/15, EU:C:2017:432, præmis 35).
- 31 I det foreliggende tilfælde fastsætter straffelovens § 235, stk. 1, nr. 1, at den, som fjerner eller tilbageholder en person under 18 år fra vedkommendes forældre, den ene af forældrene, værgen eller ad hoc-værgen med vold eller ved trussel om vold eller ved list, straffes med fængsel i indtil fem år eller med en bøde, og i stk. 2, nr. 2, at den, som forhindrer forældrene, den ene forælder, værgen eller ad hoc-værgen i at have adgang til barnet i udlandet, efter at det er blevet bragt dertil eller er rejst dertil, pålægges samme straf.
- 32 Ifølge den forelæggende rets forklaringer følger det bl.a. af straffelovens § 235, at det blotte forhold, at en forælder ikke overgiver sit barn til en værge, der har ret til at fastsætte barnets opholdssted, kan straffes i henhold til § 235, stk. 2, nr. 2, i det tilfælde, hvor forælderen tilbageholder barnet i en anden EU-medlemsstat på samme måde, som hvis vedkommende havde tilbageholdt barnet i et tredjeland, og dette selv i tilfælde, hvor der ikke er gjort brug af vold, trussel om vold eller list. Når barnet derimod tilbageholdes på tysk område, er det kun i tilfælde af brug af vold, trussel om vold eller list, at det forhold, at en forælder ikke overgiver barnet til værgen, kan straffes i henhold til § 235, stk. 1, nr. 1.
- 33 Straffelovens § 235 sonderer således mellem, om barnet tilbageholdes på tysk område eller uden for tysk område, bl.a. i en anden EU-medlemsstat. Denne sondring er alene baseret på den omstændighed, at barnet fjernes fra det tyske område til en anden EU-medlemsstat.

- 34 For så vidt som den specifikke kriminalisering i straffelovens § 235, stk. 2, nr. 2, vedrører det tilfælde, hvor et barn tilbageholdes i en anden medlemsstat end Forbundsrepublikken Tyskland, vil den faktisk hovedsageligt berøre unionsborgere, der er statsborgere i andre medlemsstater, og som har gjort brug af deres ret til fri bevægelighed og ophold og har bopæl i Tyskland. Disse borgere vil nemlig i højere grad end tyske statsborgere flytte eller sende deres barn til en anden medlemsstat – navnlig til deres oprindelsesmedlemsstat – og beholde barnet dér, bl.a. i forbindelse med deres tilbagevenden til sidstnævnte stat.
- 35 Det følger heraf, således som generaladvokaten i det væsentlige har anført i punkt 27 i forslaget til afgørelse, at straffelovens § 235, stk. 2, nr. 2, indfører en forskelsbehandling, der kan påvirke eller endog udgøre en restriktion for unionsborgernes ret til at færdes frit som omhandlet i artikel 21 TEUF.

Om begrundelsen for restriktionen

- 36 I henhold til Domstolens faste praksis kan en hindring for unionsborgernes frie bevægelighed, der, som det er tilfældet i hovedsagen, er uafhængig af de berørte personers nationalitet og står i rimeligt forhold til det mål, der lovligt forfølges med national ret, være begrundet, såfremt den er baseret på objektive almene hensyn og står i rimeligt forhold til det formål, der lovligt tilstræbes med den nationale lovgivning. En foranstaltning er forholdsmæssig, når den er egnet til at sikre opfyldelsen af det tilstræbte formål og ikke går videre, end hvad der er nødvendigt hertil (dom af 5.6.2018, Coman m.fl., C-673/16, EU:C:2018:385, præmis 41 og den deri nævnte retspraksis, og af 25.7.2018, A (Hjælp til en handicappet person), C-679/16, EU:C:2018:601, præmis 67).
- 37 I det foreliggende tilfælde har den tyske regering i sit skriftlige indlæg for Domstolen anført, at den specifikke kriminalisering i straffelovens § 235, stk. 2, nr. 2, har til formål at beskytte forældremyndigheden og barnets rettigheder samt at forebygge og bekæmpe internationale barnebortførelser, henset til de praktiske vanskeligheder ved at opnå tilbagegivelse af et barn, der tilbageholdes i udlandet, herunder når barnet befinder sig i en anden medlemsstat.
- 38 Det fremgår nærmere bestemt af forarbejderne til straffelovens § 235, hvortil denne regering har henvist, at denne kriminalisering er blevet indført på grund af vanskeligheder med at få fuldbyrdet tyske retsafgørelser vedrørende forældremyndigheden over børn i en anden stat og alvoren af enhver international bortførelse, navnlig når barnet er blevet fjernet til en stat, der tilhører en anden kulturkreds (*Staat eines anderen Kulturkreises*), og når barnets umiddelbare tilbagegivelse ikke kan opnås.
- 39 Det må derfor fastslås, at disse grunde er uløseligt forbundet med beskyttelsen af barnet og dets grundlæggende rettigheder.
- 40 Ifølge Domstolens praksis udgør børns beskyttelse en legitim interesse, som principielt kan begrunde en restriktion for en grundlæggende frihed, der er sikret i EUF-traktaten (jf. i denne retning dom af 14.2.2008, Dynamic Medien, C-244/06, EU:C:2008:85, præmis 42). Det samme gælder for så vidt angår beskyttelsen af børns grundlæggende rettigheder som fastsat i artikel 24 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder.
- 41 De grunde, som den tyske regering har påberåbt sig, vedrører derfor objektive almene hensyn som omhandlet i den retspraksis, der er nævnt i denne doms præmis 36.
- 42 Det fremgår ligeledes af Domstolens praksis, at det ikke er absolut nødvendigt, at de foranstaltninger, der er fastsat af en medlemsstat til beskyttelse af børns rettigheder, svarer til en opfattelse, som deles af samtlige medlemsstater med hensyn til beskyttelsens niveau og midlerne hertil. Eftersom denne opfattelse kan variere fra en medlemsstat til en anden alt afhængig af betragtninger af bl.a. moralsk

eller kulturel art, må medlemsstaterne indrømmes en vis skønsbeføjelse. Selv om det er korrekt, at det i mangel af harmonisering på EU-plan tilkommer medlemsstaterne at fastsætte beskyttelsesniveauet for den pågældende interesse, skal denne skønsbeføjelse ikke desto mindre udøves under overholdelse af de forpligtelser, som følger af EU-retten, og navnlig de krav, der henvises til i nærværende doms præmis 36 (jf. i denne retning dom af 14.2.2008, *Dynamic Medien*, C-244/06, EU:C:2008:85, præmis 44-46).

- 43 I denne henseende er en kriminalisering, der har til formål at straffe internationale barnebortførelser, herunder når bortførelsen udføres af en forælder, principielt egnet til – navnlig på grund af sin afskrækkende virkning – at sikre beskyttelsen af børn mod sådanne bortførelser samt sikringen af deres rettigheder. Anvendelsen af den bestemmelse, der fastsætter en sådan kriminalisering, bidrager desuden til formålet om at bekæmpe disse bortførelser af hensyn til børns beskyttelse.
- 44 En sådan kriminalisering må imidlertid ikke gå ud over, hvad der er nødvendigt for at nå det legitime formål, som den forfølger.
- 45 Med forbehold af den forelæggende rets efterprøvelse fremgår det imidlertid, at den tyske lovgiver er af den opfattelse, at beskyttelsen af barnet og dets rettigheder i forhold til risikoen for bortførelse ikke kræver, at en forælders fjernelse af barnet principielt og under alle omstændigheder udgør en strafbar handling. Mens international bortførelse af et barn, som udføres af dets forælder, i sig selv kan medføre straf på grundlag af straffelovens § 235, stk. 2, nr. 2, forholder det sig nemlig anderledes med forælders fjernelse af et barn, når barnet tilbageholdes på tysk område, eftersom en sådan handling i henhold til straffelovens § 235, stk. 1, nr. 1, kun giver anledning til straf, hvis der er gjort brug af vold, trussel om vold eller list.
- 46 Det fremgår ganske vist af de sagsakter, som Domstolen råder over, at den specifikke kriminalisering, der fremgår af straffelovens § 235, stk. 2, nr. 2, og det høje beskyttelsesniveau for barnet, som denne bestemmelse indfører, hviler på den betragtning, at barnets tilbagegivelse til det tyske område og til indehaveren af forældremyndigheden i tilfælde af, at barnet fjernes fra dette område – såvel som anerkendelsen af tyske retsafgørelser – vil støde på praktiske vanskeligheder.
- 47 Det må imidlertid fastslås, at en kriminalisering, der fastsætter, at den omstændighed alene, at en forælder eller begge forældre til et barn, som tilbageholdes i en anden medlemsstat, ikke overgiver dette barn til den anden forælder, værger eller ad hoc-værger, medfører straf, selv om der ikke er gjort brug af vold, trussel om vold eller list, går ud over, hvad der er nødvendigt for at nå det forfulgte mål, når det forhold, at et barn tilbageholdes på den pågældende medlemsstats område, kun medfører straf, såfremt der er gjort brug af vold, trussel om vold eller list.
- 48 En argumentation, der i det væsentlige er støttet på en formodning om, at det er umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at opnå anerkendelse i en anden medlemsstat af en retsafgørelse om forældremyndigheden over barnet og, i tilfælde af international bortførelse af et barn, dets umiddelbare tilbagegivelse, svarer til at sidestille medlemsstaterne med tredjelande og er i strid med reglerne i og ånden bag forordning nr. 2201/2003.
- 49 Denne forordning er, som det fremgår af 2. og 21. betragtning hertil, baseret på princippet om gensidig anerkendelse af retsafgørelser, som er hjørnesteinen i oprettelsen af et egentligt retsområde, samt på princippet om gensidig tillid. Ifølge fast retspraksis pålægger dette princip hver af medlemsstaterne at lægge til grund, medmindre der er tale om helt særlige omstændigheder, at samtlige andre medlemsstater overholder EU-retten og navnlig de i EU-retten anerkendte grundlæggende rettigheder (jf. i denne retning udtalelse 2/13 af 18.12.2014, EU:C:2014:2454, præmis 191, og dom af 25.7.2018, *Minister for Justice and Equality (Mangler i retssystemet)*, C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, præmis 36).

- 50 I lyset af samtlige ovenstående betragtninger skal de forelagte spørgsmål besvares med, at artikel 21 TEUF skal fortolkes således, at denne bestemmelse er til hinder for anvendelsen af en medlemsstats lovgivning, hvorefter det forhold, at en forælder ikke overgiver sit barn, der befinder sig i en anden medlemsstat, til den udpegede værge, kan straffes, selv når der ikke er gjort brug af vold, trussel om vold eller list, mens det samme forhold, når barnet opholder sig på den første medlemsstats område, kun kan straffes, hvis der er gjort brug af vold, trussel om vold eller list.

Sagsomkostninger

- 51 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Fjerde Afdeling) for ret:

Artikel 21 TEUF skal fortolkes således, at denne bestemmelse er til hinder for anvendelsen af en medlemsstats lovgivning, hvorefter det forhold, at en forælder ikke overgiver sit barn, der befinder sig i en anden medlemsstat, til den udpegede værge, kan straffes, selv når der ikke er gjort brug af vold, trussel om vold eller list, mens det samme forhold, når barnet opholder sig på den første medlemsstats område, kun kan straffes, hvis der er gjort brug af vold, trussel om vold eller list.

Underskrifter